

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ В СІЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ

УДК 373.21

Олена Анісімова

ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ВІРТУАЛЬНОГО МУЗЕЮ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Соціально-економічні перетворення в усіх сферах суспільного життя, національне відродження, розширення економічної самостійності України зумовлюють необхідність докорінного перегляду підходів до підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах. Стратегічні завдання та вимоги до рівня професійної підготовки фахівців відображені в Законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), проекті «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки».

Сучасне суспільство характеризується глобальним процесом інформатизації, що пов'язано зі значними соціально-економічними змінами, з комплексним залученням в усі сфери життєдіяльності людини інформаційно-комунікаційних технологій. Наслідком їх стрімкого розвитку є необхідність модернізації системи освіти, де починається формування загальнокультурних, психологічних, соціальних та професійних передумов розвитку суспільства.

Використання нових комп'ютерних технологій є одним із важливих напрямків розвитку інформатизації освіти. Перевагами технологій, що застосовуються у різних галузях людської діяльності, насамперед у тих, які пов'язані з освітою та професійною підготовкою визначено інтенсифікацію процесу навчання, його інтерактивність. Зростає кількість досліджень, предметом яких стало використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі. Цій темі в Україні присвятили свої дослідження науковці В. Ю. Биков, Я. В. Булахова, О. М. Бондаренко, В. Ф. Заболотний, О. А. Міщенко, О. П. Пінчук, О. В. Шестопал та інші.

Актуальність дослідження полягає у тому, що впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сучасну освіту суттєво прискорює передавання знань і накопиченого технологічного та соціального досвіду людства від покоління до покоління, від однієї людини до іншої. Людина отримує змогу успішніше й швидше адаптуватися до навколишнього середовища, до соціальних змін. Отже, активне й ефективне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в навчальний процес є важливим чинником створення нової системи освіти.

Мета статті полягає у з'ясуванні впливу освітнього середовища на професійну підготовку майбутніх педагогів, обґрунтуванні впровадження освітніх інновацій в навчальний процес та у висвітленні проблеми використання можливостей віртуального музею як складової освітнього середовища.

Підготовка майбутнього педагога потребує формування професійної компетентності на усіх рівнях, а саме: змістовому, організаційному, функціональному, комунікативному. Сучасні запити до конкурентоздатного вчителя школи та вихователя дошкільного навчального закладу передбачають зміну пріоритетів фахової підготовки на орієнтацію на спеціаліста високої кваліфікації, який досконало володіє новітніми освітніми технологіями. Особистісна складова професійної підготовки в умовах інноваційного освітнього середовища стає складовою пізнавальної орієнтації. Формування майбутнього педагога здійснюється під впливом специфічного середовища, яке створюється у вищому навчальному закладі [2, с. 379].

Застосування прикладних педагогічних технологій у різних галузях наукового знання останнім часом стало характерною прикметою різних країн, що свідчить про осмисленість, системність та демократичність освітніх змін. Одним із шляхів модернізації освітньої системи України постає упровадження в навчальний процес ВНЗ інноваційних педагогічних технологій і методів. «Інновація, нововведення – комплексний, цілеспрямований процес створення, розповсюдження та використання нового, метою якого є задоволення потреб і інтересів людей новими засобами, що веде до певних якісних змін системи і способів забезпечення ефективності, стабільності та життєздатності» [1, с. 407].

Педагогічну інновацію розглядають як особливу форму педагогічної діяльності і мислення, які спрямовані на організацію нововведень в освітньому просторі, або як процес створення, упровадження і поширення нового в освіті. Інноваційний процес в освіті – це сукупність послідовних, цілеспрямованих дій, спрямованих на її оновлення, модифікацію мети, змісту, організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації навчального процесу до нових суспільно-історичних умов [1, с. 429].

Сучасний навчально-виховний процес визначається наявністю трисуб'єктних відносин, що встановлюються між студентом, викладачем та інформаційно-комунікаційним середовищем [4].

На сьогоднішній день навчальні заклади самостійно обирають інноваційні форми навчання для своїх студентів.

Херсонський державний університет користується в даному контексті власними досягненнями в розробці та використанні інформаційно-комунікативних освітніх технологій.

Студенти мають можливість роботи в локальній мережі комп'ютерних кабінетів з особистих телефонів, ноутбуків, щоб підключатися до мережі з використанням безпроводного технологічного забезпечення Wi-Fi,

а також працювати в створених на базі університету спеціально обладнаних комп'ютерних класах. У професійній підготовці майбутніх фахівців широко застосовуються сучасні технічні засоби навчання (відеотека, інтерактивні, мультимедійні дошки, проектори тощо).

Саме так відбувається природна інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у систему підготовки майбутніх педагогів. Результатом тривалої науково-дослідної роботи у даному напрямі є створення на базі факультету дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету WEB-мультимедіа енциклопедії з «Історії дошкільної педагогіки», розробленої і запровадженої професором Л. Є. Петуховою. «Це продукт інтеграції досягнень науки та інформаційних технологій, який має на меті не лише розширювати і визначати рівень історико-педагогічних знань, а й сформулювати вміння і прагнення студентів використовувати інформаційно-комунікативні технології у самоосвіті та подальшій професійній діяльності» [4].

Вже більш ніж п'ять років при факультеті дошкільної та початкової освіти ХДУ діє Освітній центр Ф. Фребеля. Основна мета його діяльності: координація соціального та культурного розвитку дитинства, молоді та дорослого населення; актуалізація потреб рефлексії історичного досвіду розвитку дошкільної педагогіки в контексті традицій та інновацій з метою збереження власної національної ідентичності; презентація на міжнародному рівні свого культурно-освітнього потенціалу; створення єдиного освітнього середовища в умовах інтеграції сучасних освітніх систем Європи та світу.

Серед завдань Освітнього центру Ф. Фребеля варто виокремити такі як створення умов для вивчення культурної та педагогічної спадщини Фрідріха Фребеля; впровадження, пошук та розробку оптимальних методик виховання та навчання дитини за системою німецького педагога. При Освітньому центрі діє міні-музей, що дає змогу майбутнім педагогам ознайомитися із життям та педагогічною діяльністю Ф. Фребеля; демонструє сучасний стан впровадження фребельської педагогіки в освітніх закладах Херсонщини. Серед експонатів музею фребельські дидактичні матеріали, набір «дарунків для дитячих ігор», розроблені німецьким вченим посібники, буклети та друковані видання із описом їх використання. Більшість з них подаровані колегами Фребельського семінару із м. Кассель (Німеччина). На стендах розміщено фотографії із досвідом десятирічної міжнародної співпраці Херсонського державного університету із європейськими навчальними закладами, громадськими організаціями, дитячими установами. Також міститься звіт щодо екскурсійного туру керівництва та викладачів факультету дошкільної та початкової освіти ХДУ місцями життя та педагогічної діяльності Ф. Фребеля.

Діяльність музею є потужним засобом залучення студентів до освоєння педагогічної професії, мотивації до особистісного професійного

розвитку. Студенти-першокурсники є обов'язковими відвідувачами міні-музею. Щорічно проводиться конкурс на краще проведення екскурсій.

У пошуках використання можливостей музейної педагогіки у поєднанні із новітніми інформаційними технологіями слід використовувати вже існуючий досвід.

Закономірне звернення до освітньої функції музею здійснює справжню «міждисциплінарну революцію», даючи змогу проектувати, розробляти та втілювати у життя найсміливіші музейно-педагогічні програми та проекти, які мають не лише інтегруючий характер, а й посправжньому дозволяють реалізувати нові навчальні та виховні стратегії, виходячи з відомих слів «освіта через діяльність». Це гасло відомого американського філософа та педагога Дж. Дьюї стало характерною ознакою нашого часу, залучаючи до активної співпраці, спільної діяльності учнів та вчителів, викладачів та студентів. Така співпраця можлива й у просторі музею, який створює умови для вияву особистісного «я» людини, що пізнає світ, здобуває знання, намагається осягнути багато нових речей, цікавої й потрібної інформації [3].

Музейна педагогіка динамічно, хоча із значним відставанням, поширюється й розвивається в Україні: активізується робота з різновіковою музейною аудиторією, розробляються нові міждисциплінарні проекти, створюються цікаві музейно-педагогічні програми, до співпраці із музеями залучаються загальноосвітні школи, дитячі садки, вищі навчальні заклади.

Віртуальні музеї є сучасним феноменом культури, вони зобов'язані своїй появі розвитку мережі «Інтернет», мультимедійним технологіям, базам даних, що стали легкодоступними завдяки інформатизації. Віртуальні музеї – це нова культурна форма інтегративного характеру, багатофункціональний комплекс, існуючий у віртуальному просторі.

Феномен віртуальних музеїв характеризується трьома визначальними ознаками: присутністю в віртуальному просторі – це є необхідною умовою існування віртуального музею; наявністю культурного продукту, який репрезентує образи минулого, сьогодення і майбутнього; адресацією широкому колу осіб.

Види віртуальних музеїв характеризуються великим різноманіттям: віртуальні представництва традиційних музеїв – далеко не єдиний вид музеїв онлайн. Діє безліч віртуальних музеїв, присутніх тільки в мережі «Інтернет», що не мають «фізичної» будівлі для своїх експонатів.

В мережі «Інтернет» широко представлені віртуальні музеї особистих колекцій і приватних осіб. Ряд віртуальних музеїв спеціалізуються на збереженні «сучасності» (культурних практик, матеріалів виставок, «майстер-класів» і т.д.) і електронного контенту. Різноманітність видів віртуальних музеїв породжує множинність підходів до їх типології і неоднозначність у визначенні поняття [3].

Аналіз функціональних можливостей віртуальних музеїв дає підставу кваліфікувати віртуальні музеї як потужний фактор розвитку освіти і культури, що робить їх перспективним ресурсом. Віртуальні музеї реалізують свою соціальну функцію, здійснюючи безкоштовний масовий доступ до культурних цінностей для всіх соціальних груп.

Віртуальні музеї при освітніх закладах можуть стати потужним каналом прилучення до культури та сучасним механізмом культурного успадкування. Вони забезпечують збереження культурної спадщини за допомогою інновацій, формують єдиний культурний простір, одночасно зберігаючи національні традиції.

Наукове дослідження віртуальних музеїв станом на сьогоднішній день відповідає скоріше емпіричному рівню наукового пізнання, ніж теоретичному. Але, безперечно, що використання такої інноваційної форми підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності має право на існування.

Феномен віртуальних музеїв, а також причини всебічного інтересу користувачів інформаційно-телекомунікаційних мереж до цього явища, широкого використання та масового створення віртуальних музеїв, зокрема на базі освітніх установ, потребують подальшого вивчення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум : навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2013. – 448 с.
2. Копняк Н. І. Застосування інноваційних технологій в навчальному процесі / Н. І. Копняк, Т. В. Красильник // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – Київ-Вінниця : ДОВ Вінниця, 2000. – С. 379–380.
3. Максимова Т. Е. Виртуальный музей как социокультурный феномен : автореф. дис. на соиск. ученой степени канд. культурологи / Т. Е. Максимова. – Москва, 2012. – 20 с.
4. Петухова Л. Є. Теоретичні основи підготовки вчителів початкових класів в умовах інформаційно-комунікативного педагогічного середовища : монографія / Л. Є. Петухова. – Херсон : Айлант, 2007. – 200 с.